

Warszawa, dnia 16 stycznia 2014 r.

Poz. 4

**ZARZĄDZENIE NR 4
MINISTRA ŚRODOWISKA ¹⁾**

z dnia 14 stycznia 2014 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Pienińskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§1. Ustanawia się zadania ochronne dla Pienińskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”.

§2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach naukowych, edukacyjnych i turystycznych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

---

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

MINISTER ŚRODOWISKA

Załącznik nr 1

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Grunty obcej własności występujące w granicach Parku, obejmujące około 42% wszystkich gruntów	1. Wykup gruntów prywatnych w Parku. 2. Działania na rzecz przejęcia gruntów Skarbu Państwa niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku
2	Zaniechanie rolniczego użytkowania gruntów rolnych stanowiących własność prywatną, skutkujące zanikiem cennych zbiorowisk i gatunków związanych z mozaiką krajobrazu oraz powodujące zubożenie walorów krajobrazowych	1. Wspieranie ekstensywnej działalności rolniczej na rolnych terenach prywatnych. 2. Wykup gruntów lub uzyskanie zgody właściciela gruntu na wykonanie zabiegu ochronnego. 3. Wprowadzenie zabiegów ochronnych polegających na koszeniu łąk, usuwaniu biomasy lub kontrolowanym spalaniu zebranej biomasy, nawożenie kompostem. 4. Prace pielęgnacyjne w starych sadoch
3	Presja na zabudowę terenów prywatnych w Parku, skutkująca zmniejszaniem powierzchni terenów rolniczych, utratą funkcjonalności korytarzy ekologicznych oraz wzmoczoną synantropizacją	1. Wykup gruntów prywatnych. 2. Dążenie do wprowadzania postanowień w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ograniczających presję urbanizacyjną na obszarze Parku
4	Zanikanie populacji rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków roślin i grzybów w wyniku procesów naturalnych, zaniechania użytkowania, nadmiernej eksploatacji, bądź oddziaływania człowieka	1. Ochrona biotopów (w tym na najcenniejszych gruntach prywatnych). 2. Hodowla zachowawcza gatunków tych roślin w ogródkach Parku. 3. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion. 5. Zachowanie odpowiednich mikrosiedlisk leśnych poprzez pozostawienie części drewna do mineralizacji
5	Naturalne pojawianie się drzew i krzewów w cennych przyrodniczo ekosystemach nieleśnych	Usuwanie drzew, krzewów i ich odrośli oraz krzewów malin z ekosystemów nieleśnych
6	Zanikanie ekosystemów pastwiskowych w wyniku zaprzestania użytkowania pasterskiego	Kulturowy wypas owiec na wybranych obszarach
7	Zanikanie populacji rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków zwierząt w wyniku procesów naturalnych, zaniechania użytkowania, nadmiernej eksploatacji, bądź oddziaływania człowieka	1. Ochrona biotopów i miejsc rozrodu. 2. Tworzenie i utrzymanie zastępczych miejsc rozrodu. 3. Restytucja i reintrodukcja gatunków (realizacja programów aktywnej ochrony). 4. Wykup gruntów. 5. Odłowy lub rozrzedzenie przegęszczonych populacji. 6. Utrzymanie drożności i bezpieczeństwa szlaków migracji
8	1. Niezgodność z siedliskiem składu gatunkowego	Przebudowa drzewostanów, regulacja struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów:

	<p>drzewostanów.</p> <p>2. Niewłaściwa struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanów pochodzących z nasadzeń</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) porządkowanie powierzchni i przygotowanie gleby pod odnowienia, 2) odnowienie lasu w drodze samosiewu, siewu lub sadzenia, 3) dolesianie luk i przerzedzeń sadzonkami produkowanymi we własnej szkółce, 4) wykonywanie poprawek i uzupełnień, 5) pielęgnacja upraw, 6) wprowadzanie podszytów zgodnych z siedliskiem, 7) wykonywanie cięć pielęgnacyjno-hodowlanych i ochronnych, 8) utrzymywanie odpowiedniej struktury zbiorowiska leśnego
9	<p>Zachwianie zdrowotności i stabilności drzewostanów związane ze skutkami wzmożonego występowania grzybów patogenicznych (opieńka (<i>Armillaria</i> spp.), huba korzeniowa (<i>Heterobasidion annosum</i>)), owadów kambiofagicznych (kornik drukarz <i>Ips typographus</i>), jeleniowatych oraz czynników abiotycznych, w szczególności huraganowych wiatrów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prognozowanie występowania owadów przez: <ol style="list-style-type: none"> 1) wykładanie pułapek, 2) wyszukiwanie i usuwanie niektórych zasiedlonych drzew stojących. 2. Usuwanie niektórych drzew przewróconych lub złamanych w wyniku działania czynników abiotycznych. 3. Rozdrabnianie części gałęzi i resztek po wyróbce drewna z pozostawieniem ich na powierzchni. 4. Korowanie surowca drzewnego. 5. Chwywanie owadów w pułapki. 6. Stosowanie repelentów. 7. Grodzenie upraw. 8. Otrząsanie okiści. 9. Utrzymanie przejezdności dróg zrywkowych, infrastruktury technicznej typu mosty, przepusty. 10. Konserwacja i ewentualne remonty bindugi
10	<p>Zanikanie lub zubażanie walorów widokowych w wyniku zasłaniania punktów widokowych przez drzewa i krzewy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie miejsc o dużych walorach widokowych w formie bezleśnej (koszenie i odkrzaczanie polan). 2. Wycinanie drzew i krzewów lub przycinanie gałęzi w miejscach atrakcyjnych widokowo (punktach i ciągach widokowych). 3. Wykup gruntów. 4. Działania na rzecz wprowadzenia postanowień, ograniczających zasłanianie punktów widokowych przez drzewa i krzewy, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego
11	<p>Niszczenie obiektów kulturowych na terenie Parku w wyniku procesów naturalnych bądź działalności człowieka</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie remontów i zabezpieczenie obiektów kulturowych znajdujących się na terenie Parku, w tym zwłaszcza Zamku Czorsztyn i Zamku Pieniny. 2. Odtworzenie i bieżące utrzymanie kapliczek oraz innych obiektów kulturowych. 3. Kultywowanie tradycji i zwyczajów lokalnych
12	<p>Zanikanie terenów wilgotnych, podmokłych, wilgotnych łąk i źródlisk, niewielkich oczek wodnych, starorzeczy Dunajca w wyniku poboru wód</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie poziomu i przepływu wody o określonej wartości niezbędnej do zachowania gatunków i siedlisk zależnych od wód przez ograniczenie poboru wody z ujęć na terenie Parku. 2. Dążenie do likwidacji ujęć wody na terenie Parku. 3. Popieranie starań gmin o uzyskanie funduszy na wybudowanie wodociągów i ujęć położonych poza granicami Parku (infiltracyjnych, głębinowych, powierzchniowych). 4. Badanie czystości wody. 5. Ochrona terenów podmokłych przed zainwestowaniem, odwodnieniem, zniszczeniem, zalesieniem. 6. Powstrzymanie sukcesji roślin drzewiastych w łądowych ekosystemach nieleśnych. 7. Zabezpieczenie miejsc pojenia owiec przed wydeptywaniem. 8. Wykup gruntów
13	<p>Niekontrolowana penetracja terenu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez budowę

	<p>Parku przez mieszkańców oraz zwiedzających</p>	<p>i konserwację infrastruktury turystycznej, jednolite i czytelne oznakowanie granicy zewnętrznej Parku.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Konserwacja szlaków pieszych (odnawianie co 3-4 lata), a zgodnie z potrzebą ewentualne korekty ich przebiegu. 3. Wymiana słupów i drogowskazów na węzłach komunikacyjnych. 4. Konserwacja szlaków rowerowych. 5. Konserwacja ścieżki spacerowej. 6. Wyznaczanie nowych szlaków. 7. Utrzymanie obiektów przeprawy przez Dunajec w Szczawnicy. 8. Utrzymanie obiektów Przystani Flisackiej w Sromowcach Wyżnych-Kątach. 9. Utrzymanie tradycyjnego spływu Przełomem Dunajca. 10. Wykonanie i konserwacja ścieżek edukacyjnych. 11. Konserwacja szlabanów metalowych. 12. Instalowanie nowych szlabanów w celu uniemożliwienia wjazdów pojazdów na tereny chronione. 13. Budowa zapór (z żerdzi, kłód, gałęzi) w miejscach nielegalnej penetracji (ścieżki, wjazdy, itp.). 14. Kontrola terenu przez służby Parku. 15. Edukacja ekologiczna. 16. Egzekwowanie regulaminu zwiedzania. 17. Zbieranie odpadów w celu uniknięcia synantropizacji niektórych gatunków zwierząt. 18. Ustawianie tablic informacyjnych z regulaminem Parku i piktogramów
14	<p>Mącenie wód potoków w wyniku oddziaływania ruchu turystycznego na szlakach przebiegających wzdłuż potoków</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. W miejscach, w których jest to technicznie możliwe, maksymalne odsunięcie szlaków turystycznych od potoków. 2. Utrzymanie w dobrym stanie szlaków znajdujących się w sąsiedztwie potoków. 3. Budowa i utrzymanie mostków i przepustów na przecięciu szlaków turystycznych z potokami
15	<p>Zmniejszanie liczebności wybranych gatunków ichtiofauny przede wszystkim na skutek fragmentacji Dunajca w wyniku budowy Zespołu Zbiorników Wodnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyłączenie z odłowów ryb i wędkarstwa wód powierzchniowych położonych w granicach Parku, w tym zatoka Harczygrunt i Dunajec. 2. Dążenie do ograniczania gwałtownych, dobowych wahań poziomu wód zrzuconych z Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne. 3. Restytucja wybranych gatunków ryb
16	<p>Zanik naturalnych procesów o charakterze katastrof na Dunajcu w wyniku budowy Zespołu Zbiorników Wodnych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczenie redukcji fal powodziowych na Dunajcu, co zapobiegnie sukcesji na wyspach i żwirowiskach. 2. Usuwanie z wybranych miejsc drzew i krzewów wkraczających na żwirowiska
17	<p>Degradacja warstwy rumoszu zalegającego skaliste dno potoków w miejscach gdzie zrywka drewna odbywa się w korycie potoku</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie zrywki drewna korytami potoków do okresu zimowego, po zlodzeniu koryta potoku. 2. Pobieranie rumoszu z dna potoków wyłącznie podczas czyszczenia zbiorników przeciwpożarowych oraz ujęć wody. 3. Wykup terenów leśnych
18	<p>Masowe pojawianie się gatunków roślin obcego pochodzenia (dolina Dunajca) oraz rodzimych gatunków inwazyjnych (Majerz)</p>	<p>Eliminacja gatunków niepożądanych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 2) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 3) rdestowiec sachaliński (<i>R. sachalinensis</i>), 4) ostrożeń polny (<i>Cirsium arvense</i>)
19	<p>Niszczenie upraw leśnych i młodników przez zwierzęta na terenach objętych ochroną czynną</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczanie upraw leśnych i odnowień przed zgryzaniem poprzez stosowanie: <ol style="list-style-type: none"> 1) repelentów, 2) osłonek mechanicznych, 3) wykonanie nowych ogrodzeń oraz naprawianie już

		istniejących. 2. Regulacja populacji zwierząt
20	Niszczenie upraw rolnych oraz wykopywanie przez dziki (<i>Sus scrofa</i>) bulw i kłączy rzadkich gatunków storczyków na łąkach	1. Ograniczanie liczebności dzików (<i>Sus scrofa</i>). 2. Wykonywanie poletek zaporowych
21	Pojawienie się inwazyjnych i ekspansywnych gatunków zwierząt obcego pochodzenia	Eliminacja gatunków niepożądanych: 1) piżmak (<i>Ondatra zibethica</i>), 2) jenot (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), 3) norka amerykańska (<i>Neovision vison</i>)
22	Ograniczenie różnorodności biologicznej i zmniejszenie puli genowej w obrębie gatunku w wyniku pobierania materiału rozmnożeniowego z tych samych osobników	1. Zbiór nasion z wybranych drzew pochodzących z różnych części Parku z dopuszczeniem pozyskiwania nasion z osobników rosnących na obszarze ochrony ścisłej (zgodnie rejestrem Leśnego Materiału Rozmnożeniowego). 2. Hodowla odpowiedniego materiału sadzeniowego
23	Ograniczenie wzrostu i rozwoju upraw poprzez roślinność zielną i krzewy w sztucznych odnowieniach i zalesieniach	1. Zabiegi agrotechniczne. 2. Pielęgnacja upraw
24	Zamieranie gatunków drzew takich jak jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) i wiąz górski (<i>Ulmus glabra</i>), w wyniku występowania patogenów, skutkująceubożeniem składu gatunkowego lasu	Obserwacja procesu oraz w koniecznych przypadkach jego ograniczanie poprzez usuwanie i niszczenie zainfekowanych egzemplarzy
25	W lasach nadzorowanych: 1) nadmierne pozyskanie drewna, 2) gospodarcze wykorzystanie lasów nadzorowanych w sąsiedztwie terenów objętych ochroną ścisłą lub czynną powodujące negatywny odbiór u zwiedzających Park, 3) nieprawidłowy skład gatunkowy drzewostanów, 4) nieodpowiednie zmieszanie gatunkowe, 5) zła struktura wiekowa, 6) brak zainteresowania właścicieli zabiegami pielęgnacyjnymi i hodowlanymi	Prowadzenie przez Park nadzoru nad lasami niepaństwowymi na podstawie porozumień zawieranych ze Starostą Powiatu Nowy Targ
26	Erozja gleb i skał w rejonach szlaków turystycznych	1. Prowadzenie remontu szlaków turystycznych. 2. Wprowadzenie ogrodzeń w miejscach szczególnie podatnych na erozję lub zakrzewień gatunkami charakterystycznymi dla danego obszaru. 3. Wykonanie zabezpieczeń technicznych. 4. Wykupy obszarów szczególnie zagrożonych lub ustanowienie służebności gruntowych (polegających na wpisaniu do ksiąg wieczystych stałego zezwolenia na przejście szlaku turystycznego przez grunty prywatne). 5. Okresowe lub stałe zamykanie szlaków i fragmentów Parku dla zwiedzania. 6. Wykonanie zabezpieczeń dróg przed spadającymi odłamkami skalnymi. 7. Dopuszczenie do ruchu pojazdów mechanicznych, w tym motorów, po drogach gruntowych położonych w Parku, dla

		właścicieli gruntów prywatnych położonych w Parku wyłącznie w czasie wykonywania czynności gospodarczych
27	Abrazja i osuwiska w rejonie Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Niedzica-Sromowce Wyżne na skutek falowania wody w zbiornikach	1. Prowadzenie obserwacji osuwisk i abrazji na brzegach Zespołu Zbiorników Wodnych. 2. Dopuszcza się stabilizację brzegów
28	Zanieczyszczenie powietrza gazami i pyłami pochodzenia lokalnego bądź transgranicznego	1. Propagowanie alternatywnych źródeł energii wśród ludności miejscowej. 2. Modernizacja systemów grzewczych w obiektach Parku na wykorzystujące energię odnawialną i tzw. czystą energię. 3. Ocieplanie budynków stanowiących własność Parku. 4. Edukacja ekologiczna
29	Penetracja i niszczenie jaskiń oraz utworów skalnych w wyniku nielegalnej eksploracji	Zabezpieczenie wejść do najcenniejszych jaskiń położonych w Parku
30	Wiosenne wypalanie traw na nieużytkowanych gruntach	1. Edukacja ekologiczna i przeciwpożarowa. 2. Patrole służb Parku w okresie największego zagrożenia. 3. Utrzymanie baz sprzętu przeciwpożarowego z właściwym wyposażeniem. 4. Utrzymanie samochodu wyposażonego w sprzęt gaśniczy. 5. Utrzymanie i bieżące czyszczenie punktów czerpania wody oraz dojazdów do nich. 6. Utrzymanie przejezdności dróg dojazdowych w granicach Parku
31	Niszczenie infrastruktury Parku w wyniku procesów naturalnych bądź działalności człowieka	Prowadzenie remontów i zabezpieczanie nawierzchni ciągów komunikacyjnych na terenie Parku, w tym drogi pienińskiej w Szczawnicy

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zanikanie populacji rzadkich, zagrożonych i chronionych gatunków roślin, szczególnie małych izolowanych populacji	1. Ochrona biotopów (w tym na najcenniejszych gruntach prywatnych). 2. Hodowla zachowawcza zagrożonych gatunków roślin w ogródkach Parku. 3. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion
2	Inwazja gatunków obcych lub niepożądanych	Eliminacja gatunków obcych i niepożądanych
3	Obniżenie zdrowotności świerczyn związane z liczniejszym pojawieniem się zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.)	Próbnе poszukiwania larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.)
4	Obniżenie zdrowotności drzewostanów jodłowych	Określanie przyczyn wystąpienia zjawiska (kompleksowe badania naukowe) i podjęcie niezbędnych działań
5	Ograniczenie procesu przebudowy drzewostanów z powodu niedostatecznej produkcji materiału szkółkarskiego (brak odpowiednich nasion, infekcje sadzonek)	1. Zbiór nasion z drzew miejscowego pochodzenia. 2. Utrzymanie produkcji szkółkarskiej na właściwym poziomie (stosowanie niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych i ochronnych)
6	Występowanie pożarów	1. Utrzymanie przejezdności dróg pożarowych. 2. Usuwanie suchych części roślin wzdłuż szlaków. 3. Gaszenie pożarów. 4. Budowa i utrzymanie punktów czerpania wody

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
-----	--------------------------------	--

1	Fragmentacja i izolacja obszaru Parku wynikająca ze zbyt małej powierzchni Parku i otoczenia go przez tereny zurbanizowane	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie przed zainwestowaniem istniejących korytarzy ekologicznych łączących Park z terenami sąsiednimi przez promowanie odpowiednich zapisów w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 2. Dążenie do ograniczenia zabudowy istniejących korytarzy ekologicznych – na etapie opiniowania decyzji o warunkach zabudowy
2	Obniżanie poziomu wód gruntowych	Ograniczanie liczby ujęć wody powodujących obniżanie się poziomu wód gruntowych w Parku
3	Zanieczyszczanie wód i gleby ściekami, środkami ochrony roślin i nawozami oraz odpadami i metalami ciężkimi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków i kolektorów w miejscowościach otaczających Park. 2. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów na obszarze Parku. 3. Zbieranie odpadów, szczególnie przy szlakach turystycznych. 4. Segregacja odpadów. 5. Propagowanie rozwiązań mających na celu ograniczenie ruchu kołowego na obszarze Parku. 6. Propagowanie rolnictwa ekologicznego. 7. Edukacja ekologiczna
4	Zmniejszanie liczebności wybranych gatunków ichtiofauny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania na rzecz wyłączenia niektórych wód powierzchniowych z odłowów ryb i wędkarstwa w otulinie Parku. 2. Restytucja wybranych gatunków ryb
5	Zmiany wywołane budową Zespołu Zbiorników Wodnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie obserwacji zmian klimatycznych na terenie Parku. 2. Działania na rzecz ograniczenia zabudowy do istniejących nisz osadniczych w Parku. 3. Wnioskowanie o utrzymanie istniejącego zakazu używania na Zbiorniku Czorsztyńskim jednostek pływających z napędem spalinowym, z wyjątkiem: <ol style="list-style-type: none"> 1) jednostek pływających, których użycie jest konieczne do celów bezpieczeństwa publicznego lub do utrzymania cieków i Zbiornika, w szczególności jednostek pływających: Policji, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Państwowej Straży Rybackiej, Państwowej Straży Pożarnej, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Zespołu Elektrowni Wodnych Niedzica S.A., Pienińskiego Parku Narodowego i Urzędu Żeglugi Śródlądowej w Krakowie oraz innych służb podczas wykonywania czynności służbowych; 2) statków spacerowych, świadczących usługi w zakresie przewozu pasażerów, jeżeli używają silników spalinowych powodujących hałas w granicach dopuszczalnego poziomu określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826, późn. zm.); 3) jednostek pływających używanych w zawodach sportowych i treningach w klubach i organizacjach sportowych; 4) jednostek pływających wyposażonych w silniki spalinowe o mocy do 7,46 kW (10 KM) w czasie manewrów wykonywanych w obrębie wyznaczonych miejsc cumowania. 4. W celu ograniczenia niekorzystnych skutków zmian reżimu wodnego Dunajca, wywołanych budową Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-Niedzica i Sromowce Wyżne (w szczególności zmian składu gatunkowego ichtiofauny, zanikania żwirowisk i kamieńców), dążenie do wprowadzenia rozwiązań minimalizujących ten wpływ w instrukcjach gospodarki wodnej dla Zespołu Zbiorników Wodnych Czorsztyn-

		Niedzica i Sromowce Wyżne
6	Zanik walorów i wartości kulturowych szczególnie widoczny w nowym budownictwie i zagospodarowaniu terenu	1. Wykonanie i udostępnienie gminom „Katalogu form budownictwa dla miejscowości położonych w otulinie Parku”. 2. Prowadzenie zajęć edukacyjnych z młodzieżą oraz szkoleń i konferencji dla nauczycieli
7	Lokalizacja wolnostojących reklam i billboardów obniżających walory widokowe	1. Ograniczenie lokalizacji reklam i billboardów wyłącznie do terenów zabudowanych w obszarze Parku (zakładane reklamy i billboardy powinny być dostosowane do istniejącej zabudowy, w tym nie przewyższając jej wysokościowo). 2. Dążenie do wprowadzenia powyższych ograniczeń do studiów uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. 3. Współpraca z Powiatowym Zarządem Dróg w Nowym Targu. 4. Edukacja ekologiczna

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Wybudowanie wyciągu narciarskiego na Toporzyskowie w Krościenku nad Dunajcem	Wprowadzenie w życie działań, mogących ograniczyć szkodliwość inwestycji
2	Wybudowanie nowego wyciągu krzeselkowego i tras narciarskich na Szafranówkę w Szczawnicy	Działania na rzecz rezygnacji z planów budowy nowego wyciągu
3	Ograniczenie lub przecięcie korytarza ekologicznego łączącego Pieniny z Beskidem Sądeckim przez wybudowanie stacji benzynowej lub kompleksu handlowego na Piaskach w Szczawnicy	Utrzymanie dotychczasowego zagospodarowania terenu lub określenie warunków realizacyjnych dla inwestycji umożliwiających dalsze funkcjonowanie korytarza ekologicznego
4	Wzrost zanieczyszczeń powietrza	Propagowanie odnawialnych źródeł energii, termomodernizacja obiektów
5	Budowa masztów telefonii komórkowej i innych wysokich budowli na terenach o wysokich walorach krajobrazowych	1. Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających szkodliwość inwestycji. 2. Propagowanie rozwiązań alternatywnych. 3. Edukacja ekologiczna

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJÓW, ROZMIARU
I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Wykonanie pomiarów nieinwazyjnych na stałych powierzchniach badawczych	156 stałych powierzchni badawczych	Obszary objęte ochroną ścisłą

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
Usuwanie gatunków obcego pochodzenia: 1) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 2) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 3) rdestowiec sachaliński (<i>R. sachalinensis</i>)	Według potrzeb	Przełom Dunajca – żwirowiska, brzegi rzeki ²⁾

C. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Naprawa i konserwacja szlaków turystycznych: 1) bieżące utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków, 2) udrażnianie rowków odpływowych. 2. Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno-informacyjnych, 4) ławek, 5) barier i poręczy, 6) ogrodzeń przy szlakach turystycznych. 3. Usuwanie drzew połamanych i wyrwconych na szlaki turystyczne	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych ²⁾
2	Remont szlaku przez: 1) montaż przepustów drewnianych, krawężników, schododrabin, pomostów, 2) uzupełnienie nawierzchni (transport, rozbijanie i ubijanie materiału na powierzchni szlaku), 3) wykonanie zabezpieczeń	Okolo 2300 m	Fragmenty szlaku niebieskiego od Bystrzyka do Czorsztyna ²⁾

	przed osuwaniem się ziemi, 4) uzupełnienie lub wymiana barier metalowych i drewnianych		
3	Zapewnienie bezpieczeństwa osób na szlakach przez: 1) bieżące utrzymanie zabezpieczenia dróg publicznych oraz szlaków turystycznych przed spadającymi odłamkami skalnymi, 2) usuwanie drzew lub ich fragmentów zagrażających bezpieczeństwu turystów	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną ścisłą ²⁾
4	1. Remont dróg dojazdowych. 2. Utrzymanie przejazdu między łąkami	Według potrzeb	Fragmenty dróg w Obwodach Ochronnych Pieninki, Macelowa Góra i Zielone Skałki ²⁾
5	Konserwacja i naprawa zabezpieczenia wejścia do Jaskini Ociemne	1 jaskinia	Oddział 7
6	Konserwacja i ochrona kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
7	Ochrona granic gruntów Skarbu Państwa w wieczystym użytkowaniu Parku: 1) odmalowanie słupków granicznych, 2) przecięcie wizury	1. Około 150 słupków. 2. Około 3500 m wizury	Teren Parku ²⁾
8	Ochrona walorów widokowych polegająca na przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych z napowietrznych na kablowe podziemne	Według potrzeb i możliwości	Teren Parku ²⁾
9	Wykonanie pomiarów zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i pierwiastkami śladowymi	Według potrzeb	Teren Parku

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zapewnienie ciągłości produkcji rodzimego materiału sadzeniowego: 1) zbiór materiału nasiennego (szyszki modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> subsp. <i>polonica</i>), nasiona drzew liściastych),	10 kg (5 kg szyszek, 5 kg nasion)	Obwód Ochronny Pieninki, Zielone Skałki, Macelowa Góra – zbiór z wytypowanych drzew ²⁾

	2) hodowla, pielęgnacja i ochrona materiału sadzeniowego w szkółce leśnej, 3) utrzymanie istniejących obiektów oraz infrastruktury technicznej szkółki	Powierzchnia manipulacyjna szkółki – 0,68 ha	Oddział 45h ²⁾
2	Przygotowanie powierzchni pod uprawy przez usunięcie niepożądanych krzewów i zarośli	Okolo 0,7 ha	Oddziały – 36, 45, 46, 49, 52
3	Sadzenie gatunków drzew liściastych i iglastych pod koronami drzew (przebudowa drzewostanów)	Okolo 0,70 ha	Oddziały – 36, 45, 46, 49, 52
4	Sadzenie gatunków liściastych i iglastych w uprawach leśnych i młodnikach (poprawki i uzupełnienia)	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną czynną
5	Ręczna i mechaniczna pielęgnacja gleby w uprawach leśnych i na obrzeżach lasu	Wykaszenie na powierzchni okolo 13,5 ha, zabieg powtarzany dwukrotnie w ciągu sezonu (w uzasadnionych wypadkach możliwe jest zmniejszenie bądź zwiększenie liczby zabiegów)	Oddziały – 30, 34, 35, 36, 42, 44–53 ²⁾
6	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia wczesne i późne)	Okolo 4,8 ha	Oddziały – 36, 45, 47-50, 52
7	Kontrolne poszukiwanie larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.) na wyznaczonych powierzchniach	19 jednostek kontrolnych	Obwody Ochronne – Macelowa Góra, Pieninki, Zielone Skałki ²⁾
8	Wyłożenie drzew pułapkowych na osobniki kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)	Okolo 10 sztuk	Obwód Ochronny Zielone Skałki ²⁾
9	Wyłożenie pułapek zapachowych (feromonowych) na osobniki kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) i drwalnika paskowanego (<i>Trypodendron lineatum</i>)	Okolo 100 sztuk	Obwody Ochronne – Macelowa Góra, Pieninki, Zielone Skałki ²⁾
10	Wyznaczenie i usunięcie niektórych drzew: 1) zaatakowanych przez owady i grzyby, 2) połamanych i wywróconych	W drzewostanach objętych ochroną czynną – okolo 330 m ³	Obszary objęte ochroną czynną, oddziały – 2, 3, 5, 7-13, 14B, 16A, 16B, 17-26, 28-30, 32-34, 36-39, 41, 42, 44-53, 56-59, 61, 65 ²⁾
11	Grodzenie upraw leśnych	Okolo 0,3 ha	Oddziały – 36, 49
12	Naprawa istniejących ogrodzeń: 1) bieżąca naprawa ogrodzeń,	Według potrzeb	Obwody Ochronne – Macelowa Góra, Pieninki, Zielone Skałki ²⁾
	2) kompleksowa naprawa ogrodzeń	Okolo 1100 m	Oddziały – 45, 48, 50, 52
13	Likwidacja zbędnych ogrodzeń	Okolo 500 m	Oddziały – 47, 53
14	Zabezpieczenie przed zwierzyną płową upraw leśnych zapachowymi środkami	Okolo 14,7 ha	Oddziały – 34, 36, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 67 ²⁾

	odstraszającymi (repelentami) oraz metodami mechanicznymi		
15	Wykonanie pomiarów na stałych powierzchniach badawczych	84 stałe powierzchnie badawcze	Obszary objęte ochroną czynną
16	Dostosowanie liczebności zwierząt łownych do istniejącej bazy żerowej – ograniczenie liczebności jelenia szlachetnego (<i>Cervus elaphus</i>) zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226)	Do 5 sztuk (wielkość redukcji będzie uzależniona od wielkości szkód oraz liczebności jeleni szlachetnych (<i>Cervus elaphus</i>))	Obszary Parku objęte ochroną czynną i krajobrazową, strefa ochronna zwierząt łownych ²⁾

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie gatunków obcych: 1) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 2) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 3) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>)	Według potrzeb	Rzeka Dunajec – zwirowiska, brzegi rzeki i wyspy na rzece, w granicach Parku ²⁾
			Żwirowiska, brzegi rzeki i wyspy na rzece Dunajec w granicach Parku ²⁾
			Żwirowiska, brzegi rzeki i wyspy na rzece Dunajec w granicach Parku ²⁾
2	Usuwanie gatunku inwazyjnego – ostrożeńca polnego (<i>Cirsium arvense</i>), rozprzestrzeniającego się w sąsiedztwie leśnych upraw porolnych i na pastwiskach	Według potrzeb	Oddział 53 ²⁾
3	Usuwanie z ekosystemów łąkowych krzewów, w szczególności krzewów malin i drzew oraz ich odrośli	Na powierzchni około 1,3 ha	Oddziały – 5, 7, 8, 11, 12, 13, 16B, 17, 18, 19, 26, 28, 30, 32, 33, 36, 42, 44, 45, 49, 51, 57, 61, 62, 65 ²⁾
4	1. Koszenie i usuwanie biomasy: 1) mechaniczne dużych kompleksów łąkowych, z pozostawieniem pasów ekologicznych, 2) ręczne małych polan śródleśnych (głównie ziołoroślowych) i podmokłych miejsc na dużych polanach. 2. Dopuszczenie dodatkowego, jesiennego wypasu owiec lub krów na wykoszonych łąkach. 3. Dopuszczenie kontrolowanego spalania części skoszonej, wysuszonej i zebranej w niewielkie sterty biomasy, deponowania części biomasy na obrzeżach łąk lub pod grupami drzew, w razie potrzeby nawożenia kompostem	1. Na powierzchni około 53 ha. 2. Na całym areale dopuszczona ekstensywna działalność rolnicza. 3. Koszenie nie wcześniej niż 15 czerwca, a dla łąk o charakterze ciepłolubnym nie wcześniej niż od 15 lipca, dla polan ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów termin dostosowany indywidualnie do wymagań gatunku	Oddziały – 5, 7, 8, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 26, 28, 30, 32, 33, 36, 42, 44, 45, 49, 51, 53, 57, 61, 62, 65 ²⁾
5	Prace porządkowe w tym: 1) rozgarnianie kretowisk,	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną czynną ²⁾

	2) wyrównywanie buchtowisk, 3) usuwanie połamanych drzew i gałęzi, itp.		
6	Usuwanie niepożądanych krzewów i drzew pojawiających się w sposób naturalny w ciepłolubnych zbiorowiskach murawowo-łąkowych oraz w zespole muraw ciepłolubnych (kserotermicznych)	Na powierzchni około 0,5 ha	Oddziały – 5n2, 26 11, m1, 51j, p, r2, w ²⁾
7	Usunięcie krzewów zarastających miejsca występowania niepylaka apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Do 8 ha	Oddziały – 26, 28, 37, 38, 41, 50 ²⁾
8	Koszenie, w razie możliwości wypasanie owiec na ciepłolubnych zbiorowiskach murawowo-łąkowych	Na powierzchni około 0,5 ha	Oddział 26m1 ²⁾
9	Tradycyjny wypas owiec na kompleksie pastwiskowym Majerz lub koszenie	1. Na powierzchni 52 ha. 2. Na całym areale dopuszczona ekstensywna działalność rolnicza	Oddział 53 ²⁾
10	Naprawa i bieżące utrzymanie infrastruktury technicznej oraz obiektów służących wypasowi: 1) naprawa i uzupełnienie ogrodzenia w kompleksie pastwiskowym, 2) bieżące utrzymanie poidel zamontowanych w rejonach źródłiskowych służących do pojenia owiec	Według potrzeb	
11	Ochrona upraw rolnych oraz rzadkich łąkowych gatunków storczyków przez: 1) ograniczenie liczebności dzików (<i>Sus scrofa</i>) - zgodnie z ustawą z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, 2) utrzymanie poletka łowieckiego	Do 30 sztuk (wielkość redukcji będzie uzależniona od wielkości szkód oraz liczebności dzików (<i>Sus scrofa</i>)) 0,10 ha	Obszary Parku objęte ochroną czynną i krajobrazową, strefa ochronna zwierząt łownych Oddział 37m ²⁾

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków turystycznych położonych w sąsiedztwie potoków lub ich odsunięcie od potoków. 2. Budowa i utrzymanie mostków	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
2	Preferowanie zrywki prowadzonej potokami wyłącznie w okresach zimowych	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
3	Usuwanie z wysp i żwirowisk rozrastających się krzewów,	Według potrzeb	Rzeka Dunajec w granicach Parku ²⁾

	zagrożających pionierskim zbiorowiskom roślin zielnych, zaliczonym do związku <i>Epilobion fleischeri</i>		
4	Likwidacja składowisk odpadów znajdujących się na terenie Parku	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾

D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Naprawa i konserwacja szlaków turystycznych: 1) bieżące utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków, 2) udrażnianie rowków odpływowych. 2. Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno – informacyjnych, 4) ławek, 5) barier i poręczy, 6) ogrodzeń przy szlakach turystycznych. 3. Usuwanie drzew połamanych i wyrwconych na szlaki turystyczne	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych ²⁾
2	Remont szlaków przez: 1) montaż przepustów drewnianych, krawężników, schododrabin, 2) uzupełnienie nawierzchni (transport, rozbijanie i ubijanie materiału na powierzchni szlaku), 3) wykonanie zabezpieczeń przed osuwaniem się ziemi, 4) uzupełnienie lub wymiana barier metalowych i drewnianych	Okolo 500 m	1. Fragmenty szlaku zielonego Kras-Sosnów. 2. Fragmenty szlaku niebieskiego Bystrzyk-Czorsztyń ²⁾
3	Zapewnienie bezpieczeństwa osób na szlakach przez: 1) bieżące utrzymanie zabezpieczenia dróg publicznych oraz szlaków turystycznych przed spadającymi odłamkami skalnymi. 2) usuwanie drzew lub ich fragmentów zagrażających bezpieczeństwu turystów	Według potrzeb	Obszary objęte ochroną czynną ²⁾
4	Remont Drogi Pienińskiej (wymiana nawierzchni)	Okolo 1000 m	Oddział 2
5	Remont drogi stanowiącej szlak	Okolo 2200 m	Fragment drogi na odcinku

	turystyczny do Krasu		Ociemne-Kras
6	1. Remont dróg dojazdowych i szlaków zrywkowych. 2. Utrzymanie przejazdu między łąkami	Według potrzeb	Fragmenty dróg w Obwodach Ochronnych Pieninki, Macelowa Góra i Zielone Skałki
7	1. Wybór reprezentatywnych miejsc objętych procesem abrazji. 2. Stabilizacja transektów. 3. Wykonanie pomiarów geodezyjnych. 4. Pobór materiału do analiz laboratoryjnych	Okolo 2000 m	Brzegi Zespołu Zbiorników Wodnych w oddziałach 44, 47 ²⁾
8	1. Naprawa i bieżące utrzymanie istniejących stacji meteorologicznych. 2. Wykonanie i bieżące utrzymanie nowych punktów pomiarowych	3 stacje, nowe punkty według potrzeb	1. Stacje meteorologiczne w Sromowcach Niżnych, na Majerzu i przy Dyrekcji Parku. 2. Teren Parku ²⁾
9	1. Usuwanie zadrzewień i zakrzewień ograniczających panoramy i ciągi widokowe. 2. Koszenie łąk stanowiących własność Skarbu Państwa. 3. Wykup łąk z rąk prywatnych i wprowadzenie zabiegów	Według potrzeb, po wcześniejszym wykonaniu projektu i porównaniu ze stanem zaleconym w projekcie planu ochrony	Teren Parku ²⁾
10	1. Zabezpieczenie ruin Zamku Czorsztyn. 2. Uporządkowanie otoczenia ruin. 3. Prace archeologiczne w rejonie wzgórza	Kontynuacja prac nad utwaleniem ruin Zamku Czorsztyn i udostępnieniem ich dla turystów	Zamek Czorsztyn – oddział 51 ²⁾
11	Konserwacja murów Zamku Pieniny w tym: 1) usuwanie roślinności porastającej mury i ich bezpośrednie otoczenie, 2) wykonanie zadaszania z tablicami informacyjnymi nad piwnicą, 3) udostępnianie zabezpieczonych ruin do zwiedzania	Kontynuacja prac przy konserwacji ruin Zamku Pieniny i udostępnieniu ich dla turystów, wykonanie 1 zadaszania	Zamek Pieniny – oddział 16Ac ²⁾
12	Ochrona granic gruntów Skarbu Państwa: 1) odmalowanie słupków granicznych, 2) przecięcie wizury	1. Około 250 słupków. 2. Około 3500 m wizury	Obszary objęte ochroną czynną
13	Ochrona przeciwpożarowa: 1) porządkowanie terenu z suchych części roślin wzdłuż szlaków turystycznych i punktów wypoczynkowych,	Według potrzeb, maksymalnie do 1,0 ha	1. Szlaki turystyczne: 1) zielony – na odcinku między Burzaną a Dolinami nad Gródkiem, 2) niebieski – pod Macelakiem, 3) czerwony – przy Trzech Kopcach, 4) niebieski – na odcinku między Psiarką a Kozią Górą.

	2) utrzymanie punktu czerpania wody na Białym Potoku poprzez usunięcie naniesionego rumoszu	Według potrzeb	2. Punkty wypoczynkowe – Drożyska, Pieniński Potok, Wyrobek, Szopka, Trzy Korony, Góra Zamkowa, Budziska Oddział 36 ²⁾
14	Działanie na rzecz ochrony walorów widokowych polegającej na przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych z napowietrznych na kablowe podziemne	Według potrzeb i możliwości	Teren Parku ²⁾
15	Wykonanie pomiarów zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi pochodzenia komunikacyjnego	Według potrzeb	Teren Parku ²⁾
16	Prace inwestycyjne na szkółce: 1) remont przyłącza wodociągowego, 2) wymiana zbiornika bezodpływowego	Według potrzeb	Oddział 45

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Wykonanie pomiarów na stałych powierzchniach badawczych	133 stałe powierzchnie badawcze	Teren ochrony krajobrazowej
2	Wyznaczenie i usunięcie niektórych drzew: 1) zaatakowanych przez owady i grzyby, 2) połamanych i wywróconych	W drzewostanach objętych ochroną krajobrazową	
3	Przygotowanie powierzchni pod uprawy przez usunięcie niepożądanych krzewów i zarośli	Według potrzeb	
4	Sadzenie gatunków drzew liściastych i iglastych pod koronami drzew (przebudowa drzewostanów)		
5	Sadzenie gatunków liściastych i iglastych w uprawach leśnych i młodnikach (poprawki i uzupełnienia)		
6	Ręczna i mechaniczna pielęgnacja gleby w uprawach leśnych i na obrzeżach lasu	Wykaszanie na powierzchni około 1,2 ha, zabieg powtarzany dwukrotnie w ciągu sezonu (w uzasadnionych wypadkach możliwe jest zmniejszenie bądź zwiększenie liczby zabiegów)	Oddziały – 5, 60, 62, 67 ²⁾
7	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w drzewostanach (czyszczenia wczesne i późne)	Około 0,8 ha	Oddziały – 60, 62

8	Wyznaczenie i usunięcie niektórych drzew: 1) zaatakowanych przez owady i grzyby, 2) połamanych i wyrwanych	W drzewostanach objętych ochroną czynną - około 20 m ³	Oddziały – 60, 62-64 ²⁾
9	Zabezpieczenie przed zwierzyną płową upraw leśnych zapachowymi środkami odstraszającymi (repelentami) oraz metodami mechanicznymi	Około 0,2 ha	Oddział 60 ²⁾

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Koszenie i usuwanie biomasy: 1) mechaniczne dużych kompleksów łąkowych, z pozostawieniem pasów ekologicznych na największych polanach, 2) ręczne małych polan śródleśnych (głównie ziołoroślowych), obrzeży i podmokłych miejsc na dużych polanach. 2. Dopuszczenie dodatkowego, jesiennego wypasu owiec lub krów na wykoszonych łąkach. 3. Dopuszczenie kontrolowanego spalania części skoszonej, wysuszonej i zebranej w niewielkie sterty biomasy, deponowania części biomasy na obrzeżach łąk lub pod grupami drzew, w razie potrzeby nawożenie kompostem	1. Na powierzchni około 43 ha. 2. Na całym areale dopuszczona ekstensywna działalność rolnicza. 3. Koszenie nie wcześniej niż 15 czerwca, dla łąk o charakterze ciepłolubnym nie wcześniej niż od 15 lipca, dla polan ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów termin dostosowany indywidualnie do wymagań gatunku	Oddziały – 1, 4, 5, 8, 12, 17, 26, 28, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 44, 47, 48, 50, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 71, 72, 73 ²⁾
2	Odkrzaczanie zarastających polan	Około 1,0 ha	1. Oddziały – 4, 70. 2. Oddziały – 1, 5, 7, 8, 12, 17, 26, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 44, 47, 48, 50, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 72 ²⁾
3	Odtworzenie i pielęgnacja sadu: 1) usuwanie niepożądanych drzew i krzewów, 2) koszenie i usuwanie biomasy	Około 0,22 ha	Oddział 60k1 ²⁾
4	Prace porządkowe w tym: 1) rozgarnianie kretowisk, 2) wyrównywanie buchtowisk, 3) usuwanie połamanych drzew, krzewów i gałęzi, itp.	Według potrzeb	Teren ochrony krajobrazowej
5	1. Usuwanie niepożądanych krzewów i drzew pojawiających się w sposób naturalny w ciepłolubnych zbiorowiskach murawowo-łąkowych oraz w zespole muraw ciepłolubnych (kserotermicznych). 2. Koszenie i usuwanie biomasy	Na powierzchni 2,22 ha	Oddział 26k1 ²⁾

6	Usunięcie krzewów zarastających miejsca występowania niepylaka apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Do 3,5 ha	Oddział 72 ²⁾
---	--	-----------	--------------------------

C. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	1. Naprawa i konserwacja szlaków turystycznych: 1) bieżące utrzymanie i naprawa nawierzchni szlaków, 2) udrażnianie rowków odpływowych. 2. Naprawa i konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym: 1) oznakowań, 2) drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 3) tablic edukacyjno – informacyjnych, 4) ławek, 5) barier i poręczy, 6) ogrodzeń przy szlakach turystycznych. 3. Usuwanie drzew połamanych i wyrwconych na szlaki turystyczne	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych w granicach Parku
2	Remont szlaków przez: 1) montaż przepustów drewnianych, krawężników, schododrabin, 2) uzupełnienie nawierzchni (transport, rozbijanie i ubijanie materiału na powierzchni szlaku), 3) wykonanie zabezpieczeń przed osuwaniem się ziemi, 4) uzupełnienie lub wymiana barier metalowych i drewnianych	Według potrzeb	1. Fragmenty szlaku zielonego Kras-Sosnów w granicach Parku. 2. Fragmenty szlaku niebieskiego od Bystrzyka do Czorsztyna ²⁾
3	Zapewnienie bezpieczeństwa osób na szlakach przez: 1) bieżące utrzymanie zabezpieczenia dróg publicznych oraz szlaków turystycznych przed spadającymi odłamkami skalnymi, 2) usuwanie drzew lub ich fragmentów zagrażających bezpieczeństwu turystów	Według potrzeb	Tereny objęte ochroną krajobrazową ²⁾
4	1. Remont dróg dojazdowych. 2. Utrzymanie przejazdu między łąkami	Według potrzeb	Fragmenty dróg w Obwodach Ochronnych Pieninki, Macelowa Góra i Zielone Skalki
5	1. Utrzymanie zieleni wokół budynków mieszkalnych oraz pawilonów edukacyjnych, w tym łąk przylegających do pawilonu	Według potrzeb	Budynki mieszkalne i pawilony edukacyjne na terenie Parku ²⁾

	<p>edukacyjnego w Sromowcach Niżnych i na Przystani Flisackiej.</p> <p>2. Utrzymanie ogródków roślin pienińskich.</p> <p>3. Wykonanie niezbędnych prac w zadrzewieniach i lasach przy dyrekcji oraz pawilonach edukacyjnych</p>		
6	Ochrona ujęcia wody przed podtopieniem przez bobra europejskiego (<i>Castor fiber</i>)	1 ujęcie wody	Oddział 56 ²⁾
7	Działanie na rzecz ochrony walorów widokowych polegającej na przebudowie linii energetycznych i teletechnicznych z napowietrznych na kablowe podziemne	Według potrzeb i możliwości	Teren Parku ²⁾
8	Wykonanie pomiarów zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi i pierwiastkami śladowymi	Według potrzeb	Teren Parku
9	<p>Uporządkowanie gospodarki ściekowej na przystani flisackiej Sromowcach Wyżnych – Kątach:</p> <p>1) likwidacja istniejącego szamba i wykonanie przyłącza do sieci kanalizacyjnej,</p> <p>2) wykonanie odwodnienia powierzchni szczelnej przystani flisackiej</p>	1 szambo, przyłącz do najbliższego punktu włączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej – około 2 km	Oddział 56
		1 ha	Oddział 56
10	Remont nabrzeża na przystani flisackiej w Sromowcach Wyżnych – Kątach	Według potrzeb	Oddział 56b
11	Termomodernizacja budynków wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii w: 1) Stacji Naukowo-Badawczej, 2) osadach – Stara Dyrekcja i Na Łęgach	3 obiekty	Oddział 55
12	Budowa budynku wielofunkcyjnego na maszyny rolnicze i pelecarnię	1 obiekt	Oddział 53f1
13	Remont koryta młynówki	Według potrzeb	Oddział 55

¹⁾ Podział na obszary objęte ochrona ścisła, czynną i krajobrazową; oddziały oznaczone liczbami, pododdziały oznaczone literami i ewentualnie liczbami; obwody ochronne podano zgodnie z projektem planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031” wykonanym przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie według stanu na dzień 1 stycznia 2010 r. Projekt planu znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Krościenko nad Dunajcem.

²⁾ Kontynuacja prac z lat ubiegłych.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ ROŚLIN, ZWIERZĄT I GRZYBÓW

I. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, grzybów i zwierząt na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. Ochrona czynna gatunków roślin i grzybów

Lp.	Nazwa grupy systematycznej	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów wykonania
1	Porosty (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Kontrola składu gatunkowego na leśnych powierzchniach kołowych oraz na wybranych siedliskach naskalnych na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków	Zbiór próbek plech do oznaczenia gatunku
2	Grzyby (wszystkie gatunki grzybów wielkoowocnikowych występujące w Parku)	Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku	Zbiór próbek owocników do oznaczenia gatunku
3	Mszaki (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków	Zbiór próbek roślin do oznaczenia gatunku
4	Rośliny naczyniowe (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków	Zbiór pojedynczych okazów do weryfikacji oznaczenia gatunku

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	1. Borsuk (<i>Meles meles</i>). 2. Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	Ochrona miejsc rozrodu (nor, gniazd, schronień) i osobników młodocianych	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) gatunku obcego zgodnie z ustawą z dnia 3 października 1995 r. – Prawo łowieckie
2	Niepyłak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Monitoring gatunku w ramach programu aktywnej ochrony	Określenie liczebności populacji metodą znakowania i powtórnych odłowów
3	Krasopani hera (<i>Euplagia quadripunctaria</i>)	Monitoring gatunku	Obserwacje w terenie, wykonanie dokumentacji fotograficznej
4	1. Motyle: 1) szlaczkoń południowy (<i>Colias alfacariensis</i>), 2) paż żeglarz (<i>Iphycludes podalirius</i>), 3) modraszekalcon (<i>Maculinea alcon</i>), 4) modraszek arion (<i>Maculinea arion</i>).	Monitoring gatunków	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku, dokumentacja fotograficzna

	2. Błonkówki: 1) pszczolinka błękitna (<i>Andrena agilissima</i>), 2) murarka ośmiałówka (<i>Osmia cerinthidis</i>), 3) murarka pszczolinkowata (<i>Osmia andrenoides</i>)		
5	Owady o znaczeniu gospodarczym: 1) kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 2) rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>), 3) drwalnik paskowany (<i>Trypodendron lineatum</i>)	Monitoring gatunków	Liczenie owadów odłowionych w pułapki feromonowe
6	Płazy	Inwentaryzacja płazów	Obserwacje w terenie, odlów w celu oznaczenia gatunku
7	Gady	Inwentaryzacja gadów	Obserwacje w terenie, odlów w celu oznaczenia gatunku
8	Ptaki: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) drozd obroźny (<i>Turdus torquatus</i>), 5) dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 6) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 7) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 8) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>), 9) jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>), 10) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>), 11) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 12) nagórnik (<i>Monticola saxatilis</i>), 13) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 14) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>), 15) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>), 16) pliszka górską (<i>Motacilla cinerea</i>), 17) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>), 18) puchacz (<i>Bubo bubo</i>), 19) puszczyk uralński (<i>Strix uralensis</i>), 20) sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>), 21) sóweczka (<i>Glaucidium</i>	Inwentaryzacja lub monitoring wybranych gatunków ptaków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola znanych gniazd z dystansu przy pomocy sprzętu optycznego. 3. Poszukiwanie nowych stanowisk lęgowych. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 5. Monitorowanie gniazda sokoła wędrownego (<i>Falco peregrinus</i>) przy użyciu kamery (konserwacja zamontowanej przy gnieździe kamery z oprzyrządowaniem).

	<i>passerinum</i>), 22) włośchatka (<i>Aegolius funereus</i>)		
9	Nietoperze	Inwentaryzacja nietoperzy	Kontrola miejsc rozrodu i zimowania
10	1. Popielica (<i>Glis glis</i>). 2. Orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>)	Monitoring gatunków	Kontrola budek lęgowych dla ptaków i rozrodczych dla nietoperzy

II. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, grzybów i zwierząt na obszarach objętych ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków roślin i grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Pszonak pieniński (<i>Erysimum pieninicum</i>)	1. Zachowanie puli genowej roślin poprzez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnej populacji poprzez ochronę <i>in situ</i>	1. Utrzymywanie w hodowli w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. 2. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 3. Poprawa warunków siedliskowych na stanowisku naturalnym - usuwanie krzewów i wysokich bylin (wzgórze zamkowe w Czorsztynie, oddział 51). 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion
2	Jałowiec sawina (<i>Juniperus sabina</i>)	Wykonanie zabiegów przeciwdziałających ocienieniu poszczególnych kęp	Obcięcie pojedynczych gałęzi drzew ocieniających poszczególne kępy, usunięcie krzewów w obrębie stanowisk (Facimiech, oddział 21)
3	Porosty (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Kontrola składu gatunkowego na leśnych powierzchniach kołowych oraz na wybranych siedliskach naskalnych na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór próbek plech do oznaczenia gatunku Ochrona biotopów porostów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów
4	Grzyby (wszystkie gatunki grzybów wielkoowocnikowych występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór próbek owocników do oznaczenia gatunku Ochrona biotopów grzybów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów
5	Mszaki (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór próbek roślin do oznaczenia gatunku Ochrona biotopów mszaków realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach

			ekosystemów
6	Rośliny naczyniowe (wszystkie gatunki występujące w Parku)	1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku. 2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków. 3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i>	Zbiór pojedynczych okazów do weryfikacji oznaczenia gatunku Ochrona biotopów roślin naczyniowych realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Niepyłak mnemosyna (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	Realizacja programu ochrony niepyłaka mnemosyny (<i>Parnassius mnemosyne</i>)	Utrzymanie biotopów niepyłaka mnemosyny (<i>Parnassius mnemosyne</i>) przez mechaniczne lub ręczne koszenie wybranych polan z pozostawianiem pasów ekologicznych oraz usuwanie biomasy
2	Płazy: 1) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), 2) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), 3) ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>), 4) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 5) traszki: a) karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>), b) górską (<i>Triturus alpestris</i>), c) grzebieniastą (<i>Triturus cristatus</i>), d) zwyczajną (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	Ochrona miejsc rozrodu płazów	1. Utrzymanie oczka wodnego, służącego jako miejsce rozrodu płazów na polanie Hałuszowska Sajba w Obwodzie Ochronnym Zielone Skałki. 2. Bieżąca konserwacja oraz wykaszanie roślinności zarastającej brzegi. 3. Prowadzenie obserwacji gatunków przystępujących w nich do rozrodu, wykonanie dokumentacji fotograficznej
3	1. Borsuk (<i>Meles meles</i>). 2. Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	Ochrona miejsc rozrodu (nor, gniazd, schronień) i osobników młodocianych	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), gatunku obcego, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 1995 r. – Prawo łowieckie
4	Niepyłak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Monitoring gatunku w ramach programu aktywnej ochrony	Określenie liczebności populacji metodą znakowania i powtórnych odłowów
5	Krasopani hera (<i>Euplagia quadripunctaria</i>)	Monitoring gatunku	Obserwacje w terenie, wykonanie dokumentacji fotograficznej
6	1. Motyle: 1) szlaczkoń południowy (<i>Colias alfacariensis</i>), 2) paż żeglarz (<i>Iphyclides podalirius</i>), 3) modraszekalcon (<i>Maculinea alcon</i>), 4) modraszek arion (<i>Maculinea arion</i>). 2. Błonkówki:	Monitoring gatunków	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku, dokumentacja fotograficzna

	1) pszczolinka błękitna (<i>Andrena agilissima</i>), 2) murarka ośmiałówka (<i>Osmia cerinthidis</i>), 3) murarka pszczolinkowata (<i>Osmia andrenoides</i>)		
7	Owady o znaczeniu gospodarczym: 1) kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 2) rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>), 3) drwalnik paskowany (<i>Trypodendron lineatum</i>), 4) zasnuje (<i>Cephalzia</i> spp.)	Monitoring gatunków	1. Liczenie owadów odłowionych w pułapki feromonowe. 2. Poszukiwanie larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.) na wybranych powierzchniach próbnych w świerczynach
8	Płazy	Inwentaryzacja płazów	Obserwacje w terenie, odlów w celu oznaczenia gatunku
9	Gady	Inwentaryzacja gadów	Obserwacje w terenie, odlów w celu oznaczenia gatunku
10	Ptaki: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) drozd obroźny (<i>Turdus torquatus</i>), 5) dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 6) dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 7) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 8) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 9) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>), 10) jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>), 11) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>), 12) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 13) nagórnik (<i>Monticola saxatilis</i>), 14) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 15) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>), 16) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>), 17) pliszka górską (<i>Motacilla cinerea</i>), 18) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>), 19) puchacz (<i>Bubo bubo</i>), 20) puszczyk uralński (<i>Strix uralensis</i>), 21) sokół wędrowny (<i>Falco</i>	Inwentaryzacja lub monitoring wybranych gatunków ptaków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola znanych gniazd z dystansu przy pomocy sprzętu optycznego. 3. Poszukiwanie nowych stanowisk lęgowych. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 5. Monitorowanie gniazda sokoła wędrownego (<i>Falco peregrinus</i>) przy użyciu kamery (konserwacja zamontowanej przy gnieździe kamery z oprzyrządowaniem).

	<i>peregrinus</i>), 22) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 23) włośnica (<i>Aegolius funereus</i>)		
11	Nietoperze	Inwentaryzacja nietoperzy	Kontrola miejsc rozrodu i zimowania
12	1. Popielica (<i>Glis glis</i>). 2. Orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>)	Monitoring gatunków	Kontrola budek lęgowych dla ptaków i rozrodczych dla nietoperzy

III. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin, zwierząt i grzybów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin i grzybów

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Pszonak pieniński (<i>Erysimum pieninicum</i>)	1. Zachowanie puli genowej roślin poprzez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnej populacji poprzez ochronę <i>in situ</i>	1. Zbiór nasion na naturalnych stanowiskach. 2. Utrzymywanie osobników w hodowli, w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. 3. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion
2	Lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>)	1. Zachowanie puli genowej roślin poprzez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnej populacji poprzez ochronę <i>in situ</i>	1. Zbiór nasion i cebulek (rozmnożki w kątach liści) na naturalnych stanowiskach. 2. Utrzymywanie osobników w hodowli, w ogródkach przy pawilonach edukacyjnych Parku. 3. Wspomaganie populacji naturalnych materiałem hodowlanym. 4. Deponowanie materiału nasiennego w banku nasion. 5. Poprawa warunków siedliskowych na stanowisku naturalnym (wycięcie tarniny) – na gruntach prywatnych zabieg wykonywany za zgodą właściciela
3	1. Chaber barwny w odmianie pienińskiej (<i>Centaurea triumfettii</i> var. <i>pieninica</i>) 2. Chryzantema Zawadzkiego (<i>Dendranthema zawadzkiei</i>). 3. Smagliczka skalna (<i>Alyssum saxatile</i>). 4. Posłonek alpejski skalny (<i>Helianthemum alpestre</i> subsp. <i>rupifragum</i>). 5. Posłonek rozestany pospolity (<i>Helianthemum alpestre</i> subsp. <i>obscurum</i>). 6. Oset siny (<i>Carduus glaucus</i>). 7. Aster alpejski (<i>Aster alpinus</i>). 8. Czosnek skalny (<i>Allium</i>	1. Zachowanie puli genowej roślin przez ochronę <i>ex situ</i> . 2. Wspomaganie naturalnych populacji poprzez ochronę <i>in situ</i> – w miarę potrzeb	1. Zbiór nasion i sadzonek w ogródkach przy dyrekcji Parku w Krościenku nad Dunajcem (oddział 55a) i pawilonie w Sromowcach Niżnych (oddział 26n1). 2. Przekazanie materiału rozmnożeniowego (sadzonki, nasiona) Ogrodowi Botanicznemu Uniwersytetowi Jagiellońskiemu w Krakowie. 3. Utrzymywanie w uprawie wyhodowanych roślin w Ogrodzie Botanicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

	<p><i>montanum</i>).</p> <p>9. Pszonak Wittmanna (<i>Erysimum wittmannii</i>).</p> <p>10. Pszonak pieniński (<i>Erysimum pieninicum</i>).</p> <p>11. Kokoryczka wonna (<i>Polygonatum odoratum</i>).</p> <p>12. Sesleria skalna (<i>Sesleria varia</i>).</p> <p>13. Rozchodnik wielki (<i>Sedum maximum</i>).</p> <p>14. Bylica piołun w odmianie pienińskiej (<i>Artemisia absinthium</i> var. <i>calcigena</i>).</p> <p>15. Rojownik włośchaty (<i>Jovibarba hirta</i>).</p> <p>16. Tawuła średnia (<i>Spiraea media</i>).</p> <p>17. Jałowiec sawina (<i>Juniperus sabina</i>)</p>		
4	Porosty (wszystkie gatunki występujące w Parku)	<p>1. Kontrola składu gatunkowego na leśnych powierzchniach kołowych oraz na wybranych siedliskach naskalnych na terenie całego Parku.</p> <p>2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków.</p> <p>3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i></p>	<p>Zbiór próbek plech do oznaczenia gatunku</p> <p>Ochrona biotopów porostów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów</p>
5	Grzyby (wszystkie gatunki wielkoowocnikowych występujące w Parku)	<p>1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku.</p> <p>2. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i></p>	<p>Zbiór próbek owocników do oznaczenia gatunku</p> <p>Ochrona biotopów grzybów realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów</p>
6	Mszaki (wszystkie gatunki występujące w Parku)	<p>1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku.</p> <p>2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków.</p> <p>3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i></p>	<p>Zbiór próbek roślin do oznaczenia gatunku</p> <p>Ochrona biotopów mszaków realizowana w ramach zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów</p>
7	Rośliny naczyniowe (wszystkie gatunki występujące w Parku)	<p>1. Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk na terenie całego Parku.</p> <p>2. Monitoring biotopów i obecności osobników wybranych gatunków.</p> <p>3. Zachowanie puli genowej <i>in situ</i></p>	<p>Zbiór pojedynczych okazów do weryfikacji oznaczenia gatunku</p> <p>Ochrona biotopów roślin naczyniowych realizowana w ramach</p>

			zabiegów ochronnych w określonych typach ekosystemów
--	--	--	--

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Płazy: 1) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), 2) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>)	Ochrona szlaku migracji płazów	1. Rozstawienie siatki wzdłuż drogi, na długości 600 m (siatka rozstawiana z dwóch stron drogi z jednej 600 m z drugiej 400 m). 2. Przenoszenie przez drogę migrujących osobników
2	Płazy: 1) żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>), 2) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>), 3) ropucha zielona (<i>Bufo viridis</i>), 4) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 5) traszki: a) karpacka (<i>Lissotriton montandoni</i>), b) górską (<i>Triturus alpestris</i>), c) grzebieniastą (<i>Triturus cristatus</i>), d) zwyczajną (<i>Lissotriton vulgaris</i>)	Ochrona miejsc rozrodu płazów w Obwodzie Ochronnym Zielone Skałki	1. Utrzymanie kompleksu dwóch stawów u ujścia potoku Głębokiego, służących jako miejsca rozrodu płazów: 1) bieżąca konserwacja, 2) wykaszanie roślinności zarastającej brzegi. 2. Prowadzenie obserwacji gatunków przystępujących w nich do rozrodu, wykonanie dokumentacji fotograficznej
3	Ptaki	Dokarmianie ptaków w okresie zimy	Wyłożenie karmy dla ptaków przy osadach Parku
4	1. Borsuk (<i>Meles meles</i>). 2. Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>)	Ochrona miejsc rozrodu (nor, gniazd, schronień) i osobników młodocianych	Ograniczenie liczebności jenota (<i>Nyctereutes procyonoides</i>), gatunku obcego, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 1995 r. – Prawo łowieckie
5	Niepyłak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	Monitoring gatunku w ramach programu aktywnej ochrony	Określenie liczebności populacji metodą znakowania i powtórnych odłowów
6	Krasopani hera (<i>Euplagia quadripunctaria</i>)	Monitoring gatunku	Obserwacje w terenie, wykonanie dokumentacji fotograficznej
7	1. Motyle: 1) szlaczkoń południowy (<i>Colias alfacariensis</i>), 2) paż żeglarz (<i>Iphyclides podalirius</i>), 3) modraszekalcon (<i>Maculinea alcon</i>), 4) modraszek arion (<i>Maculinea arion</i>). 2. Błonkówki: 1) pszczolinka błękitna (<i>Andrena agilissima</i>), 2) murarka ośmiałowka (<i>Osmia cerinthidis</i>), 3) murarka pszczolinkowata (<i>Osmia andreoides</i>)	Monitoring gatunków	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku, dokumentacja fotograficzna
8	Owady o znaczeniu gospodarczym:	Monitoring gatunków	1. Liczenie owadów odłowionych w pułapki feromonowe.

	1) kornik drukarz (<i>Ips typographus</i>), 2) rytownik pospolity (<i>Pityogenes chalcographus</i>), 3) drwalnik paskowany (<i>Trypodendron lineatum</i>), 4) zasnuje (<i>Cephalzia</i> spp.)		2. Poszukiwanie larw zasnuj (<i>Cephalzia</i> spp.) na wybranych powierzchniach próbnych w świerczynach
9	Płazy	Inwentaryzacja płazów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
10	Gady	Inwentaryzacja gadów	Obserwacje w terenie, odłów w celu oznaczenia gatunku
11	Ptaki: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) drozd obrożny (<i>Turdus torquatus</i>), 5) dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 6) dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 7) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picooides tridactylus</i>), 8) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 9) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>), 10) jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>), 11) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>), 12) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 13) nagórnik (<i>Monticola saxatilis</i>), 14) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 15) orzeł przedni (<i>Aquila chrysaetos</i>), 16) orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>), 17) pliszka górska (<i>Motacilla cinerea</i>), 18) pomurnik (<i>Tichodroma muraria</i>), 19) puchacz (<i>Bubo bubo</i>), 20) puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>), 21) Sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>), 22) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 23) włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	Inwentaryzacja lub monitoring wybranych gatunków ptaków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola znanych gniazd z dystansu przy pomocy sprzętu optycznego. 3. Poszukiwanie nowych stanowisk lęgowych. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 5. Monitorowanie gniazda sokoła wędrownego (<i>Falco peregrinus</i>) przy użyciu kamery (konserwacja zamontowanej przy gnieździe kamery z oprzyrządowaniem).
12	Nietoperze	Inwentaryzacja nietoperzy	Kontrola miejsc rozrodu i zimowania
13	1. Popielica (<i>Glis glis</i>). 2. Orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>)	Monitoring gatunków	Kontrola budek lęgowych dla ptaków i rozrodczych dla nietoperzy

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	1a-f, 10a-i, 2a, ~k, 3b-m, 4a-c, f-j, 5c, d, g-j, o-w, y, z, a1, b1, c2, d2, f2, 7a-h, j, c1, 8a, f-h, 9a-d, g, h, 11b-k, 12a-g, i-l, n, o, 13a-c, f-i, l, m, 14Aa-c, 14Ba-j, 15a-h, 16Aa, b, 16Ba-c, f, 17a, b, g, h, i, p, k1, 18a,b,d,g, 19a-c, f,g, 20a-d, g, h, 21a-h, j, l, m, n, 22a-g, i, j, m, o, p, 23a-d, i 24a, 25a-k, m, n, 26a-f, h-k, m-r, t,w, x-z, a1, b1, c1, f1, 28c-g, j-t, w-y, a1, z1, 31a-c, f-j, 32a-c, f-i, k, m-p, w-z, a1, c1, d1, f1, g1, h1, j1, k1, 33a, b, d, f, h, i, 34f, l-n, 37a-f, h, 38a-c, g-j, l-o, 39a-f, a2, f2, 41a-c, f-h, k-n, 43a- j, 57a, c, f-k, m, 65 k1, 66a,b	743,92
2	Ochrona czynna	21-r, ~c, ~d, a-c,~a,~b, 3n, o, ~a, ~b, 5a,b, k-n, x, j1, n2, 7i, k, l, d1, i1, i2, 8b-d, z, ~a, ~b, ~c, 9i-k, ~a, 10j, k, ~a, 11a, ~a, 12m, 13d, 14Bk, ~a, 16Ac, 16Bd, 17c-f, j-l, r, x-z, g1, i1, l1, m1, 18c, f, h-k, 19d, 20f, i, ~a, 21i, k, o, ~a, 22h, l, r, ~a, 23h, j, ~a, 24b, c, ~a, 25o, p, ~a, 26g, l, s, d1, l1, m1, 28b, h, i, z, i1, y1, 29a-c, i, 30a-m, p, r, s1, 32d, l, s, t, b1, i1, t1, b2, b3, b4, 33g, c1, c2, c3, 34a-d, g-j, o, r-t, 35a-f, 36a-g, g1, h1, ~c, ~d, ~f, ~g, 37g, 38d, f, ~c, 39g, 41d, i, j, 42a-n, 44a-l, i1, i2, i3, i4, 45a-r, ~c, ~d, ~f, 46a, c-g, 47a-n, 48a-i, i1, ~a, 49a-c, f-r, t, bx, l2, l3, l4, l5, l6, 50a, c-t, z1, 51, a, b, f-w, r2, 52a-p, 53a-z, a1, b1, d1, g1, h1, ~b, 56d, f, 57d, l, z, 58d, 59a, b, k-s, p1, r1, s1, t1, b2, m2, p2, 61a1, b1, d1, bx, 62x1, 65l1	532,94
3	Ochrona krajobrazowa	1g-r, 2b, ~a, ~b, 4k-r, p1, p2, ~a, ~a, 5c1-i1, k1-t1, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 7m-z, a1, b1, w1, x1, 8i-y, a1, w1, y1, w2, y2, w3, w4, ~a12p-x, ~a, 13k, 17m-o, s, t, w, a1, b1, c1, d1, f1, h1, j1, i2, 18l-s, 22k, n, 23f, g, 26g1, h1, i1, j1, k1, n1, o1, s1, bx, 28b, b1, c1, d1, f1, g1, h1, j1, k1, 29d-h, j, k, ~a, ~b, 30n, o, 32l1, m1, n1, 33j, l, k1, k2, 34w-z, a1, b1, c1, d1, d2, ~a, 35g-j, ~a, 36g-x, ~a, ~b, ~h, 37l-z, a1-z1, a2-r2, x2, y2, j3, r3, j3, j4, j5, ~c, 38r-z, a1-z1, a2-y2, k3, w3, w4, ~a, ~b, ~d, ~f, 39h-z, a1-z1, b2-d2, m2, o2, p2, s2, t2, b3, p3, s3, 41ax, 42o-r, ~a, 44m-z, a1, b1, c1, a2, b2, 45c1, ax, ~a, ~b, ~g, ~h, ~i, ~j, ~k, 46b, ax, ~a, 47o-z, a1-t1, s2, t2, s3, s4, s5, ~a, ~b, 48j-z, a1-c1, x1, x2, ~a, 49d, s, w-z, a1-d1, g1-t1, x1, y1, ~a, ~b, ~c, ~d, ~f, 50b, w-z, a1-z1, a2, w2, z2, bx, 51c, d, p1, r1, ~a, ~b, ~d, ~f, ~g, 53c1, f1, i1, ax, ~a, ~c, ~d, ~f, ~g, 55a-d, g, h, ~a, ~b, ~c, ~d, 56a-c, ~a~i, 57n-y, w1, ~a, ~b, 58a-c, 59g, t-z, a1-f1, h1-n1, a2, r2, a3, m3, p3, a4, m4, a5, m5, p5, a6, m6, a7, a8, a9, ~a, 60, 61a-z, b2, c2, d2, 62a-y, p1, w1, 63, 64, 65a-z, a1-i1, m1, h2, 66c-y, ~a, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73	1094,89
Razem			2371,75

¹⁾ Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową; oddziały oznaczone liczbami, pododdziały oznaczone literami i ewentualnie liczbami; obwody ochronne podano zgodnie z projektem planu ochrony Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031” wykonanym przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie według stanu na dzień 1 stycznia 2010 r. Projekt planu znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Krościenko nad Dunajcem.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH
I TURYSTYCZNYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ
JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar Parku z wyłączeniem: 1) stref ochronnych ostoi, rozrodu lub regularnego przebywania rzadkich i chronionych gatunków zwierząt, 2) obszarów występowania jedynych stanowisk roślin rzadkich i chronionych, 3) doliny Potoku Pienińskiego, za wyjątkiem badań istotnych z punktu widzenia nauki lub ochrony Parku, które nie mogą być przeprowadzone w innych miejscach	1. Do 30 osób wykonujących badania naukowe, w grupach nie większych niż 10 osób w jednym miejscu. 2. Do 100 osób odbywających zajęcia terenowe lub specjalistyczne wycieczki terenowe z instytucji i stowarzyszeń naukowych oraz uczelni, w grupach nie większych niż 40 osób w jednym miejscu

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Pawilon edukacyjny Sromowce Niżne, ul. Sobczańska 89, oddział 26n1	Bez limitu
2	Pawilon edukacyjny Sromowce Wyżne Kąty 247a (przystań flisacka), oddział 56b	
3	Pawilon edukacyjny Hałuszowa 63, oddział 53f1	
4	Pawilon edukacyjny Krościenko nad Dunajcem, ul. Jagiellońska 107b (Dyrekcja Parku), oddział 55a	
5	Pawilon edukacyjny Szczawnica, ul. Zyblikiewicza 1, oddział 2b	
6	Ruiny zamku Czorsztyn w oddziale 51m, s, r2	
7	Ruiny zamku Pieniny w oddziale 16Ac	
8	Zagroda pasterska na Majerzu w oddziale 53f1	
9	Punkt widokowy na Sokolicy w oddziale 10	100 osób
10	Punkt widokowy na Trzech Koronach w oddziale 26	20 osób
11	Rzeka Dunajec w oddziałach 25o, 24b, 23h, 22h, 21k, 20f, 14Bk, 10j, 9i, 3n, 2p, 59t1	Bez limitu

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Parkingi w oddziałach 51c, 55a, b 56b, c	270 pojazdów
2	Ruiny zamku Czorsztyn w oddziale 51m, s, r2	Bez limitu
3	Ruiny zamku Pieniny w oddziale 16Ac	
4	Zagroda pasterska na Majerzu w oddziale 53f1	
5	Przystań flisacka w Sromowcach Wyżnych Kątach w oddziale 56b, c	
6	Przystań przewozu międzybrzegowego „Kacze” w Szczawnicy w oddziale 2, 3 i 59	
7	Polany, przez które przebiegają szlaki (poruszanie się na nartach po zaśnieżonych terenach nieleśnych)	
8	Punkt widokowy na Sokolicy w oddziale 10	
9	Punkt widokowy na Trzech Koronach w oddziale 26	20 osób
10	Rzeka Dunajec w oddziałach 25o, 24b, 23h, 22h, 21k, 20f, 14Bk, 10j, 9i, 3n, 2p, 59t1	Bez limitu

---

¹⁾ Podział na obszary objęte ochroną ścisłą, czynną i krajobrazową; oddziały oznaczone liczbami, pododdziały oznaczone literami i ewentualnie liczbami; obwody ochronne podano zgodnie z projektem planu ochrony dla Pienińskiego Parku Narodowego na lata 2012-2031 wykonanym przez Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Krakowie według stanu na dzień 1 stycznia 2010 r. Projekt planu znajduje się w siedzibie Parku w miejscowości Krościenko nad Dunajcem.